

Motion till riksdagen 2023/24:1280

av **Ulrika Heindorff (M)**

Utfasning av djurförsök

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om Sverige behöver en strategi för att fasa ut försök på levande djur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om Sverige behöver en strategi med målet att lansera fler innovativa modeller för alternativ till djurförsök och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Moderaterna har länge förespråkat en ansvarsfull och etisk användning av djurförsök. Det är viktigt att inse vikten av vetenskapliga framsteg för att lösa samhällets utmaningar och samtidigt värna om djurskydd och välfärd. Utfasningen av djurförsök kan ske snabbare genom att investera i och främja utvecklingen av alternativa metoder och tekniker. Jag tror på en framtid där djurförsök i allt högre grad kan ersättas med avancerad in vitro-testning, datamodellering och andra teknologiska innovationer. Genom att stödja forskning och utveckling av dessa alternativ, skapar vi inte bara en mer etisk grund för vetenskapen utan också en mer hållbar och effektiv forskningsprocess.

Det är viktigt med en ökad öppenhet och noggrann övervakning av djurförsök för att säkerställa att de endast används när det är absolut nödvändigt och med högsta möjliga standarder för djurskydd. På detta sätt kan vi balansera behovet av vetenskapliga framsteg med vår skyldighet att skydda djur och främja en mer human vetenskaplig framtid. Med EU:s definition används i Sverige mellan 250 000 och 350 000 djur per år i försök.¹

År 2010 antog Europaparlamentet det så kallade djurförsöksdirektivet (2010/63/EU). Syftet med direktivet är att de försök som idag görs på levande djur i

¹ <https://forskautandjurforsok.se/fakta/om-djurforsok/statistik/>.

antingen vetenskapliga eller utbildningsmässiga sammanhang ska ersättas med djurfria metoder där så är möjligt.

Hösten 2021 antogs en resolution som uppmanade EU-kommissionen att ta fram en handlingsplan för att fasa ut användningen av djurförsök. I mars 2022 svarade EU-kommissionen att de inte kommer att vidta några konkreta åtgärder för utfasning.² Men i somras kom ett positivt besked från EU-kommissionen att de börjat planera utfasningen av djurtester som idag krävs för kemikalier och läkemedel över hela EU. En del som missades var dock ett stärkt förbud mot testning av djur för skönhetsprodukter. Ett förbud som redan finns sedan ett årtionde tillbaka, men som inte följs.³

Nederländerna beslutade för några år sedan att anta en strategi för detta och är till dags dato det enda EU-landet som har antagit en konkret plan för arbetet. Handlingsplanen innebär att de fram till 2025 ska ha fasat ut många av djurförsöken samt antagit olika handlingsplaner för att minska djurförsöken inom bland annat grundforskning. Nederländernas initiativ är mycket intressant ur både etisk, effektiv och ekonomisk aspekt och bör utgöra en förebild för svensk implementering. För fortfarande saknar Sverige en handlingsplan, trots att över tio år har gått sedan direktivet antogs.

År 2014 beslutade riksdagen, på initiativ av den dåvarande alliansregeringen, att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för så kallade 3R-frågor (Replace, Reduce, Refine). Kompetenscentret inrättades tre år senare och arbetar med att ersätta djurförsök, minska antalet försöksdjur, samla in, bearbeta och sprida information samt minska lidandet för de djur som används i försök i Sverige.

Ett litet steg ändock i rätt riktning kan man väl säga var den före detta rödgröna regeringens formulering i regleringsbrevet från april 2021 till Jordbruksverket, som lyder: ”Jordbruksverket ska inom ramen för arbetet inom myndighetens kompetenscentrum för 3R-frågor kartlägga vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att begränsa försöksdjursanvändningen så långt som möjligt, såväl sammantaget som inom olika områden där försöksdjur används. Arbetet kan lämpligen genomföras i samarbete med motsvarande aktörer inom EU.”

Vad denna skrivning i praktiken kommer att innebära för till exempel det svenska 3R-centret är fortfarande oklart. Dessutom har före detta regeringens anslagsnivå för djurfri forskning varit oförändrad under de senaste tio åren. Nu finns chans för den moderatledda borgerliga regeringen att ta steg i rätt riktning för att fasa ut djurförsök. Argumenten för att ersätta djurförsök med alternativa metoder är dock både flera och väldigt tydliga.

Det finns en övertro på att medicinska försök gjorda på djur är direkt överförbara till människor. Statistiken visar nämligen att 9 av 10 blivande läkemedel saknar effekt eller har allvarliga bieffekter som inte upptäcks i djurtesterna, utan först vid kliniska studier på människor.

Det finns inom svensk forskning redan idag avancerade och långt framskridna alternativa och innovativa metoder, såsom in vitro-modeller och digitala beräkningsmodeller för att ersätta de omoderna metoderna med försök på levande djur. Dessa är både betydligt mer träffsäkra och oerhört mycket billigare, vilket gynnar både patienter och samhällsekonomin. Sjuka får bättre hjälp snabbare och till en lägre kostnad för

² <https://djurforsok.info/lagar--regler/eu-om-utfasning-av-djurforsok>.

³ <https://djurenssratt.se/nyheter/eu-kommissionen-vill-fasa-ut-djurtester-lakemedel-och-kemikalier-men-tvekar-kring-kosmetika>.

läkemedelsutveckling – ett gyllene exempel på ett vinn-vinn-koncept. Att införa innovativa modeller är också en affärsmöjlighet och har all möjlighet att bli en framgångsfaktor för svensk life science-sektor.

Med hänvisning till ovanstående anser undertecknad att regeringen bör se över möjligheten att ta initiativ till att utarbeta dels en strategi för att fasa ut försök på levande djur där så är möjligt, dels en strategi för att ta fram fler djurfria försöksmetoder. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Ulrika Heindorff (M)